

BORIS MATIJAS

Escriptor, periodista i consultor

Entre copes Matijas fa de carter a Suècia, però en realitat el que li fa il·lusió és formar part d'Åhus Vingård, una cooperativa vinícola a la vora del Bàltic. Allà s'encarrega de podar i controlar la vinya de la varietat Léon Millot, un raïm vermell resistent al fred

“He integrat l'estrangeritat en la meva identitat”

MARTA RODRÍGUEZ

La desmembració de l'antiga Iugoslàvia el va agafar quan estrenava l'adolescència, i d'adolescent va viure la independència de Croàcia i la guerra contra Sèrbia que la va seguir, que va esclatar a la seva ciutat natal, Knin, a la regió de Dalmàcia. Els Matijas van exiliar-se com a refugiats a la Sèrbia del pare, abandonant casa, cultura i família de part de la mare. Ja de jove va tornar a fer les maletes per buscar una vida millor a Barcelona. De refugiat a immigrant: violència i economia, les dues grans causes dels èxodes. L'altra és l'amor. I Boris Matijas, a punt dels 40, es va traslladar a Suècia amb la seva dona, sueca. Com a escriptor i consultor ha exposat les seves vivències a *Cuenta siempre contigo* i *Conectar los puntos*, amb Plataforma.

Què posa al seu DNI?

Quant de temps tenim? [Riu.] El meu pare era serbi, nascut a Croàcia, i la meva mare és croata. Vaig néixer d'un matrimoni mixt a Knin, un poble tranquil de 30.000 habitants, el 60% dels quals serbis.

Va ser l'epicentre de la guerra?

Va ser el focus on va començar la revolta en què els serbis es van negar a acceptar la República de Croàcia perquè a la Constitució els negaven els drets a la identitat. Els serbis, amb el suport de Sèrbia, van caure en la trampa de començar un cicle de violència innecessària, perquè s'hi vivia molt bé i hi havia molta tolerància. Fins que va començar la guerra no vaig veure cap enfrontament. Les diferències són bàsicament en la religió i poca cosa més.

Quan s'adona que les coses estan canviant al seu voltant?

Per a mi va ser en veure un grup d'amics de l'escola apartats al pati llegint. Em van dir que el meu cognom no sortia al document que miraven sobre cognoms serbis a Croàcia. De Matijas n'hi ha a totes bandes. Allò va ser l'inici de distingir-se entre croats i serbis.

I vostè on es va situar?

Vaig tenir la sort de no pertànyer a cap bàndol, perquè si no hauria hagut de tallar o prescindir d'una part de la meva identitat. L'estigma que el poble serbi arrossega és molt injust perquè és un poble amb gent molt decent, treballadora, lluitadora. Un poble que sempre ha estat al costat bo de la història i se'l margina només perquè Milosevic es va mantenir al costat dolent. Les atrocitats han de ser condemnades i hi ha d'haver responsabilitat individual i política, però no col·lectiva.

¿Ha hagut de donar moltes explicacions, justificar-se per ser serbi?

Sí, i això que procuro mirar-me les coses des d'una perspectiva dels fets comprovats. Des de les creences és molt difícil observar amb objectivi-

tat i des de la distància les coses es veuen amb una perspectiva més gran i molt més saludable. Aprendre nous idiomes em va ajudar a prendre més distància dels mals del nacionalisme.

El seu castellà és perfecte.

Quan vaig arribar a Barcelona, el 2004, vaig començar a fer un blog en castellà, a processar el que vaig viure a la guerra, com un exercici d'autoajuda. Gràcies a aprendre castellà em vaig poder relacionar amb els fets de l'adolescència d'una manera diferent.

En què s'ha transformat l'odi?

En misèria, perquè la majoria, tant a Croàcia com a Sèrbia i Bòsnia, viu pitjor des del punt de vista econòmic i d'oportunitats. Cada dia marxen joves croats per la falta d'oportunitats, perquè no hi ha feina, i sí una enorme corrupció. Un amic em diu que si continua així el seu poble quedarà buit. Hi va haver un èxode de refugiats per la guerra i ara és un èxode econòmic.

Què sent en veure el tracte que reben els nous migrants i refugiats?

M'emprenya la resposta del nou govern italià. M'omple de tristesa i incomprensió que l'ésser humà pugui denegar la vida a un altre.

Què n'ha après, de tot plegat?

A entendre que el present és circumstancial i que arribes aquí per un cúmul de circumstàncies, però alhora soc l'únic que puc decidir moure'm i canviar. Sempre hi ha possibilitats de canviar, perquè el moviment genera el canvi.

Per què escull el fred de Suècia?

Tots els suecs em pregunten el mateix, sí! La meva dona és sueca i ens vam conèixer a Barcelona fa nou anys. En fa tres vam decidir passar l'estiu a Suècia i em va agradar, perquè tenia ganes d'aprendre un nou idioma. Això t'ofereix nous aprenentatges i et reactiva la innocència infantil. Vaig a classes amb altres estrangers, refugiats o immigrants.

Els explica la seva història?

Només si veig que no els afegirà confusió i frustració. Els dic que no es frustrin per l'ara i l'aquí perquè tot és temporal i també els aconsello que portin un diari personal.

Ha tornat a Knin?

El primer cop va ser el 1998 i va ser molt emocionant. No era capaç de posar paraules al silenci, però em vaig adonar que no soc d'allà, que soc estranger. Casa nostra va ser ocupada. És una sensació estranya, dura. Però també alliberadora perquè saps que ja no estàs lligat a un lloc físic, i això m'ha ajudat posteriorment. La meva estrangeritat està integrada en la meva identitat tant com la de ser català o espanyol per a vosaltres. —

Boris Matijas en un moment de l'entrevista, durant una visita recent a Barcelona. JOAN MATEU

“Amics de l'escola em van dir que el meu cognom no era serbi: va ser l'inici de la distinció ètnica”

“Quan vaig tornar a Knin vaig saber que soc estranger, una sensació alhora estranya i alliberadora”